

**HOLLAND
FESTIVAL 2018**

Arno Schuitemaker

**THE WAY
YOU SOUND
TONIGHT**

INFO

ZO 17, MA 18 JUNE 2018
SUN 17, MON 18 JUNE 2018

aanvang starting time
20:00 & 21:00 8 pm & 9 pm

locatie venue
Stadsschouwburg Amsterdam, Rabozaal

duur running time
circa 1 uur, geen pauze approx. 1 hour, no interval

CONTEXT

inleiding introduction
door by Lisa Grijzenhout
19:15 7.15 pm

meet the artist
met with Arno Schuitemaker
moderator Guy Cools
ma 18.6 – na afloop van de laatste voorstelling
Mon 18.6 – after the last performance

CREDITS

concept en choreografie concept and choreography
Arno Schuitemaker

performers performers
Revé Terborg, Ivan Ugrin, Jade Stenhuijs, Stein Fluijt,
Piet Defrancq

dramaturgie dramaturgy
Guy Cools

muziek music
Aart Strootman

licht light
Jean Kalman

hoofdbegunstiger productiepartner

FONDS 21

mede mogelijk gemaakt door (co)productie

Arno
Schuitemaker

(co)productie (co)production

SHARP/ArnoSchuitemaker, Holland Festival, DansBrabant, Chaillot - Théâtre National de la Danse, Le Pacifique CDCN in samenwerking met in cooperation with CCN2 Centre chorégraphique national de Grenoble, met ondersteuning van supported by ICK, met dank aan special thanks to Het Huis Utrecht

met steun van supported by

Fonds Podiumkunsten, Fonds 21, NORMA Fonds, Amsterdams Fonds voor de Kunst

wereldpremière world premiere

Amsterdam, 17 juni 2018

INTERVIEW ARNO SCHUITEMAKER

Elk idee voor een nieuwe voorstelling begint bij jou altijd bij de vorige. Hoe is dat voor *The Way You Sound Tonight* gegaan?

'De afgelopen drie jaar heb ik drie voorstellingen gemaakt, telkens voor drie performers, waarin de zintuiglijke beleving van beweging het vertrekpunt was. Daarnaast werd de verhouding tussen beweging en geluid en de invloed van licht steeds belangrijker. Bij de laatste voorstelling, *If You Could See Me Now*, merkte ik dat ik er een extra element aan wilde toevoegen, namelijk de beleving van ruimte. Dat is echt een nieuwe stap: om in de relatie tussen beweging en geluid de ruimte erbij te betrekken.'

Is ruimte niet altijd al aanwezig?

'Jawel, maar je kan dat expliciet maken of niet. Ik wil de ruimtebeleving expliciet maken, ik wil een ervaring opwekken. Een van de elementen die ik echt noodzakelijk vind, is dat je als publiek niet meer op de tribune zit, maar werkelijk midden in de ruimte aanwezig bent. En om dat nog nadrukkelijker te maken, werken we met surround sound, rondom het publiek en bewegend door de ruimte, waardoor het lijkt of de ruimte groter wordt.'

Je hebt tot nu toe steeds met twee of drie dansers gewerkt; hoe is het om nu met vijf te werken?

'Vijf dansers is voor zo'n grotere ruimte een goede hoeveelheid. Met drie van hen werk ik al langer samen en met de andere twee voor het eerst. Dus enerzijds is het een voortzetting met mensen die mijn werk goed kennen en anderzijds ook met frisse input.'

Welke input vraag je van je dansers?

'Ik gebruik liever de term performer dan danser, omdat de uitvoerende een volwaardig mens moet zijn, een persoonlijkheid die echt op een toneel kan staan. Het gaat bij mij niet om de uitvoering van een bepaalde beweging of om een mooie beweging die iets specifiek uitdrukt, maar om het in beweging zijn. Ik nodig ze uit om mijn opdrachten te interpreteren, materiaal te genereren en daar reageer ik weer op. Vanuit een evenwaardige dialoog ontstaat op een gegeven moment de taal van de voorstelling. Er bestaat geen afstand tussen het materiaal en de dansers, omdat het allemaal uit henzelf komt. En dat zorgt ervoor dat het hun persoonlijkheid nog sterker neerzet, waardoor ze nog meer die performer worden.'

Hoe zou je je eigen stem in de dans willen omschrijven?

'Er zijn dingen die ik wil, en dingen die ik per se niet wil. Zo wil ik dat bewegingen bij mij ook zintuigelijk binnenkomen en dat gebeurt als een beweging vanuit de romp komt, niet vanuit een arm of een been. Dit is een belangrijk uitgangspunt geworden. Het moet een totaalbeweging zijn, niets is geïsoleerd. En wat ik niet wil: sprongen, benen van de vloer de lucht in. Dat soort bewegingen brengt een andere fysieke sensatie teweeg dan waar ik naar op zoek ben. Daar ben ik vrij strikt in.'

Welke rol speelt muziek in je voorstellingen?

'In de afgelopen jaren heb ik gemerkt dat het het beste werkt als de compositie ter plekke gemaakt wordt. Je moet vanaf het begin samen optrekken om dat inherente verband tussen beweging en geluid te krijgen, want anders ben ik alleen maar aan het reageren op iets wat al af is. Als we beginnen met repeteren is componist Aart Strootman, met wie ik nu werk, er ook bij en kan hij zien wat er gebeurt. Zo ontstaat een echte verbintenis, een verwantschap, tussen het bewegingsmateriaal en de compositie.'

Je speelt veel in het buitenland. Merk je verschil in ontvangst, in verschillende soorten publiek?

'Dat heb je al binnen Nederland, waar de energie die in mijn werk zit makkelijker resoneert met de energie van een grote stad. In Frankrijk merk je dat er een veel langere historie met dans is en daardoor een andere, hele geconcentreerde aandacht van het publiek. Dat komt ook makkelijker na afloop naar me toe om precies te vertellen wat ze ervan vinden. We hebben in China op een festival gespeeld, en daar heeft het publiek nog veel meer behoefte aan een verhaal in de dans. Ik zat daar in een panel met andere choreografen en ik was de enige die geen enkele vraag uit het publiek kreeg. Mijn werk is niet narratief, dus ze wisten echt niet wat ze moesten vragen.'

Voor *The Way You Sound Tonight* wil je een 'akoestische balzaal' scheppen. Wat bedoel je daarmee?

Omdat ik de ruimte erbij wilde betrekken, gaf mijn dramaturg me het boek van een Finse architect, Juhani Pallasmaa, *The Eyes of the Skin, Architecture and the Senses*. Pallasmaa schrijft dat we de ruimte niet alleen in zijn visuele vorm begrijpen en waarderen, maar op een heel onbewust niveau ook door zijn echo. Toen ik me dat voorstelde en bedacht met surround sound te gaan werken, met een soort echo waardoor die ruimte groter wordt in je beleving, kwam 'acoustic ballroom' boven. Het is een niet bestaande term die wel mooi verbeeldde wat ik voor me zag: een hedendaagse

interpretatie van een ruimte waarin het allemaal om beweging gaat, maar waarin ook het geluid weerklinkt.

OVER DE ARTIEST

Nadat **Arno Schuitemaker** (1976) afstudeert aan de Technische Universiteit Delft, gooit hij het roer om en gaat hedendaagse dans studeren aan de Fontys Dansacademie in Tilburg. Hij studeert er in de richting choreografie in 2007 af. Inmiddels heeft Arno Schuitemaker een plek verworven als een van de meest opvallende makers van de nieuwe generatie. Zowel het Duitstalige blad *tanz* als het Engelse magazine *Dance Europe* noemden hem "een van de toonaangevende hedendaagse choreografen in Nederland".

Het werk van Arno is iets wat je moet ervaren. Met al maar doorgaande beweging als vertrekpunt laat hij ritme, ruimte en transformatie op een nieuwe, persoonlijke manier tot de verbeelding spreken. In samenwerking met verschillende performers, componisten en lichtontwerpers worden zijn voorstellingen ware belevenissen – meeslepend, magisch, intens.

In de afgelopen jaren creëerde hij succesvoorstellingen als *The Fifteen Project | DUET* (2012), *I is an Other* (2014), *Together_till the end* (2015) en de trilogie *WHILE WE STRIVE* (2015), *I will wait for you* (2016) en *If You Could See Me Now* (2017). Voor *WHILE WE STRIVE* ontvangt hij in 2016 de tweede prijs van de jury tijdens [re]connaissance in Grenoble. Eerder, in 2013, selecteert het Aerowaves netwerk hem als een van de meest veelbelovende, aanstormende choreografen. Zijn voorstellingen zijn al in meer dan 15 landen in Europa, en daarbuiten, te zien geweest.

Tussen 2013 en 2016 ondersteunde DansBrabant de ontwikkeling van Arno Schuitemaker als coproducent en van 2015 tot 2017 was hij artist-in-residence bij ICK. Zijn werk wordt sinds 2013 geproduceerd door SHARP/ArnoSchuitemaker in samenwerking en met ondersteuning van coproducenten en partners in binnen- en buitenland. SHARP/ArnoSchuitemaker wordt in de periode 2017-2020 meerjarig ondersteund door Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Arno Schuitemaker maakt zijn debuut in het Holland Festival met de wereldpremière van *The Way You Sound Tonight*.

INTERVIEW WITH ARNO SCHUITEMAKER

For you, every idea for a new performance always starts with the previous one. How did this go with *The Way You Sound Tonight*?

'In the past three years I have made three performances, each for three performers, and with the sensory perception of movement as the starting point. The relationship between movement and sound and the influence of light have become increasingly important. In the previous performance, *If You Could See Me Now*, I realised that I wanted to add an extra element – the experience of space. It is really a new step: involving space in the relationship between movement and sound.'

Is space not always present?

'Yes, but you can make it explicit or not do so. I want to make

the experience of space explicit; I want to generate an experience. One of the elements I really consider essential is not having you – the audience – in the stands, but in the middle of the space. To emphasise this even more, we are working with surround sound around the audience and moving through the space, making it seem like the space is larger.'

You have previously always worked with two or three dancers; what is it like now working with five?

'Five dancers is a good number for such a large space. I have been working with three of them for some time, and it is the first time with the other two. So, on the one hand it is a continuation with people who know my work well, and on the other hand there is fresh input.'

What input do you ask from your dancers?

'I prefer using the term performers to dancers, because performers must be fully-fledged people – personalities who can really stand on stage. For me it is not about executing a specific movement or a beautiful movement that expresses something specific, but about being in motion. I invite them to interpret my assignments and generate material, which in turn I react to. The performance's language arises at a certain moment from a dialogue of equals. There is no detachment between the material and the dancers because it all comes from them. This makes their personality even stronger, which makes strengthens them even more as performers.'

How would you describe your voice in dance?

'There are things that I want and that definitely do not want. For instance, I want movements to enter through the senses; this happens when a movement comes from the rump, not from an arm or leg. That has become an important starting point. It must be a total movement; nothing is isolated. And I do not want leaping – legs going from the floor into the air. Those moves produce a type of physical sensation that I am not looking for. I am rather strict about that.'

What role does music play in your performances?

'In recent years I have observed that it works best when a composition is made on the spot. To get the inherent connection between movement and sound you must work together from the start, because you are otherwise only responding to something that has already been completed. When we start rehearsing, the composer Aart Strootman, whom I now work with, is also present and can see what is happening. This creates a real bond, a kinship, between the movement and the composition.'

You play abroad a great deal. Is your work received differently by different kinds of audience?

'This is noticeable even in the Netherlands – the energy in my work resonates more easily with a big city's energy. In France I notice that there is a much longer history of dance and the audience's attention is thus different and very concentrated. The audience also comes more readily to me afterwards to tell me exactly what they think of the work. We performed at a festival in China, and the audience still had more need of a story in dance. I was on a panel with other choreographers and was the only one who was not asked any questions by the audience. My work is not narrative, so they did not really know what to ask.'

For *The Way You Sound Tonight* you want to create an 'acoustic ballroom'. What do you mean by that?

Because I wanted to involve the space, my dramatist gave me a book by a Finnish architect, Juhani Pallasmaa, *The Eyes of the Skin, Architecture and the Senses*. Pallasmaa writes that we not only understand and appreciate space in its visual form, but also at a very unconscious level through its echo. Imagining this, I came up with 'acoustic ballroom' and decided to work with surround sound, with a kind of echo that makes you experience the space as larger. It is a non-existent term which nicely depicts what I envisioned: a contemporary interpretation of a space where everything is about movement, but where sound also resonates.

ABOUT THE ARTIST

After graduating at Delft University of Technology, **Arno Schuitemaker** (1976) changed his course and began a study in contemporary dance at Fontys Dance Academy in Tilburg. He received his degree in choreography in 2007. In the meantime, Arno Schuitemaker has increasingly been seen as one of the most remarkable choreographers of the new generation. Both the German *tanz* and the English magazine *Dance Europe* have mentioned him as being "one of the leading contemporary choreographers in the Netherlands". Arno's work is something one has to experience. Using ongoing, perpetual movement, his perception-based works, sheds new lights on notions as rhythm, space and transformation. In collaboration with various performers, composers and lighting designers, his performances become true immersive encounters – compelling, magical, intense.

Over the past years, he created acclaimed works such as *The Fifteen Project | DUET* (2012), *I is an Other* (2014), *Together_till the end* (2015) and the trilogy *WHILE WE STRIVE* (2015), *I will wait for you* (2016) en *If You Could See Me Now* (2017). His works have been presented at renowned contemporary dance festivals and theaters in over 15 countries across Europe, and beyond. The Aerowaves network named him one of the most promising upcoming choreographers in 2013. He is a recipient of the Dioraphte Encouragement Award, and in 2016 he was awarded with the second jury prize at [re]connaissance in Grenoble for *WHILE WE STRIVE*.

Between 2013 and 2016, DansBrabant supported Arno Schuitemaker's development one of his coproducers and from 2015 until 2017 he was artist-in-residence at ICKamsterdam. Since 2013 his work is being produced by SHARP/ArnoSchuitemaker supported by and in collaboration with various coproducers and partners in the Netherlands and abroad. SHARP/ArnoSchuitemaker is based in Amsterdam and receives multiyear funding by Amsterdam Fund for the Arts from 2017-2020.

Arno Schuitemaker will make his Holland Festival debut with the world premiere of *The Way You Sound Tonight*.

tekst text Karen Welling

vertaling translation Brendan Monaghan